

Kommunalpolitiskt program för 2023 - 2026

UMEÅ SKA VÄXA

TRYGGT OCH

HÅLLBART

Förord

Programmet avser perioden 2023–2026 där inriktningen är frågor som vi ser som strategiska för Umeås utveckling och ett jämlikt, hållbart och tryggt Umeå. Det anger en färdriktning för utvecklingen inom hela kommunen i såväl tätorter, byar och på landsbygd som i Umeås stadsbebyggelse och dess stadsdelar.

Innehållet är inriktat på beslut i kommunen åren 2023–2026. Redan pågående, påbörjat eller beslutat i kommunen redovisas i andra sammanhang. I första hand är det kommunalpolitiska programmet en vägledning till den socialdemokratiska fullmäktigegruppen och våra socialdemokratiska företrädare i kommunen. Det utgör också grunden till vad som kommer bli Socialdemokraterna i Umeås valmanifest inför kommunvalet 2022.

Om Umeå ska klara att växa socialt hållbart måste välfärden byggas ut och fungera. Ojämlighet och klasskillnader hotar också den omställning vi behöver göra för att bli ett hållbart samhälle. Det behövs fungerande ekonomiska skyddsnät vid arbetslöshet, när vi drabbas av sjukdom eller annat som begränsar våra möjligheter att arbeta eller när vi med ålderns rätt eller av hälsoskäl överväger eller tvingas att lämna arbetslivet.

Om vi ska skapa ett bättre samhälle finns det inte utrymme för lättsinniga skattesänkningar eller privatiseringsexperiment som på ett eller annat sätt omfördelar våra gemensamma resurser så att det gemensamma missgynnas eller får svårt att klara sina uppgifter. Det gäller lika mycket på nationell nivå som i kommunen.

Umeå våren 2022

Det hållbara Umeå

Vi Socialdemokrater har alltid arbetat för ett jämlikt och jämställt samhälle där alla får möjlighet att växa och utvecklas oavsett bakgrund.

I Umeå kommun har vi länge arbetat för en hållbar utveckling och för att vi ska växa socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart.

Då vi blir fler umebor ökar både behov och förutsättningar för att vi långsiktigt ska kunna leverera en stark gemensam välfärd och lyckas genomföra den klimatomställning som vårt samhälle behöver göra.

Vi socialdemokrater kommer alltid ta ansvar för Umeås välfärd och framtid.

Om skatten behöver höjas för att säkra välfärden är vi beredda att göra det.

Hållbar utveckling handlar om att använda gemensamma resurser medvetet. Det vi gör i dag ska inte få äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

De fyra dimensionerna av hållbar utveckling – social, ekonomisk, kulturell och ekologisk – är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra. Tillsammans ger det ett livskraftigt och demokratiskt samhälle.

Social hållbarhet är en förutsättning för ekologisk hållbarhet. Samhället ska hålla ihop utan klasskillnader

och människor i utsatthet ska få stöd utifrån behov. Samhället ska motverka de geografiska och socioekonomiska skillnader som kan utgöra hinder för att göra det möjligt för människor att leva hållbart både på landsbygden och i tätorten.

En aktiv politik med framåsyftande politiska ambitioner inom kultur och fritid, samhällsplanering och en offentlig närvaro i hela kommunen bidrar till ett samhälle med större trygghet, högre tillit mellan människor, goda livsmiljöer och en meningsfull fritid.

Kulturell hållbarhet syftar till att bevara och stärka dessa värden och satsningar på sikt. Det räcker inte med att arbeta inom en aspekt av hållbarhet, vi måste på allvar visa att vi kan ta avgörande steg inom alla områden.

Umeå kommun ska ta sin del av ansvaret för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden enligt Parisavtalet och bli ett fossilfritt välfärdssamhälle. Umeå kommun ska fortsätta gå före och prova nya lösningar för att möjliggöra ett hållbart samhälle på riktigt.

Trots de stora satsningar vi gör ser vi redan nu hur ett allt mer nyckfullt klimat påverkar vår kommun. Återkommande översvämningar, rasrisker och extremare väder har gett effekter som påverkar umebornas tillvaro och vardagsliv. Vi kommer därför, vid sidan av vårt arbete för klimatneutralitet, också arbeta med klimatsäkring av vår fysiska miljö och i den fortsatta planeringen av kommunens utveckling.

Hela Umeå ska växa hållbart

Hela Umeå kommun ska växa som en hållbar, jämställd och jämlik kommun. När Umeå stad, tätorter och landsbygd växer skapas det möjligheter att göra Umeå till en bättre och mer jämlik kommun. Landsbygd och stad samspekar och stärker varandra, och de olika delarna av kommunen ska fortsätta utvecklas.

Att Umeå kommun har god välfärd, bra utbildning och ett rikt kultur- och föreningsliv och en diversifierad arbetsmarknad gör att många vill flytta till Umeåområdet. Umeå som stad har såväl den lilla som den stora stadens fördelar.

Vi ska fortsätta att planera för att människor ska ha nära till service, boende, skola och jobb. I och med att fler bor i Umeå tätort så måste vi särskilt värna och göra tätortsnära grön- och naturområden tillgängliga.

En viktig princip för oss socialdemokrater är att fortsätta planera nya bostäder så att både hyresrätter, bostadsrätter, radhus och villor samsas i alla delar av kommunen. Behovet av småhustomter och hyresrätter är särskilt prioriterat.

AB Bostaden har en viktig roll att säkerställa att det byggs för umebornas bostadsbehov. AB Bostaden ska fortsätta vara en stark aktör på bostadsmarknaden och säkerställa sociala kontrakt för utsatta grupper och flyktingmottagande. Bolaget ska behålla marknadsandelen gällande hyresrätter.

AB Bostaden och andra kommunala bolag ska inte säljas ut.

För att säkerställa att det byggs fler bostäder, inte minst fler hyresrätter, har också privata aktörer ett ansvar. Alla måste bidra till de sociala behov som finns av bostäder och att skapa en attraktiv utemiljö. Kommunen ska fortsätta säkerställa att det finns byggklar mark, för att möjliggöra att fler bostäder byggs. Idrottsanläggningar, föreningslokaler, mötesplatser och ytor fria för rekreation ska vara en naturlig del i planeringen av alla områden.

Universiteten har haft en avgörande betydelse för Umeås utveckling och har även fortsättningsvis en central roll. Umeå ska vara en attraktiv studieort med ett rikt studentliv och brett utbud av bostäder och goda möjligheter att etablera sig i Umeå efter studierna.

Universitetens roll som motor i näringslivet ska stödjas genom fortsatta satsningar på nya företag och Umeås starka kunskapsdrivna tillväxt. Norrlands universitetssjukhus, med sin nära koppling till akademien, ska fortsätta sin positiva utveckling.

Hållbara färdssätt och digitala lösningar skapar möjligheter att vara bostätt i hela Umeå kommun. Det behöver finnas digital infrastruktur och hållbara transportsätt som tillgodoser behov både i tätorten och på landsbygden. Därför är det viktigt att fortsatt stödja bredbandsutbyggnad och elektrifiering i form av laddinfrastruktur och tillgång på effekt.

Möjligheten för alla som bor i Umeå kommun att cykla, gå och åka kollektivt ska förbättras. Kollektivtrafiken mellan centrala Umeå och kommunens övriga

tätorter behöver utvecklas liksom pendlingsparkeringar för möjlighet att byta till mer hållbara transportsätt.

Samtidigt ska möjligheterna att hitta och utveckla smarta parkeringslösningar i bostadsområden undersökas ytterligare. Bilsnåla områden ska vara utgångspunkten när nya bostadsområden planeras och hållbara färdssätt ska alltid prioriteras.

De kommunala bolagen har en viktig roll i att hitta smarta, gemensamma lösningar för att säkerställa infrastruktur och tjänster åt umeborna och möjliggöra för kommunens fortsatta, mer hållbara, utveckling.

Vi vill gå före och på allvar undersöka möjligheten till koldioxiduppfångning i produktionen av fjärrvärme. För att vi ska närma oss ett cirkulärt samhälle måste möjligheten att återbruka och återvinna bli bättre. Vakins satsningar för att återvinna byggmaterial från privatpersoner är ett bra exempel på detta, men även byggindustrin måste ta sitt ansvar.

För att vårt samhälle ska bli hållbart måste vi skapa gemensamma tekniklösningar och klimat- och energieffektiva system såväl som att satsa på hållbart byggande och resursanvändande till exempel genom mer byggande i trä. Vi vill också verka för ett ökat delande, via pooler eller utlåning av sällan användningsprodukter i samverkan med civilsamhället och näringsliv.

Nya gröna industrisatsningar

Intresset för Norrland är stort för både etableringar och expansioner inom bland annat tillverkningsindustrin och vi ser början på en grön nyindustrialisering. Förnyelsebara energikällor, skogstillgångar och andra naturresurser ger goda förutsättningar för en klimatomställning och för etableringar av nya gröna industrier.

För Umeås del är våra universitet, bland annat med de satsningar som görs inom artificiell intelligens och robotisering, tillsammans med våra befintliga industrier en bärande del av hur regionen kommer utvecklas de kommande åren. Forskning och en välutbildad befolkning ger goda möjligheter att vara ledande i omställningen mot ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

För att kommande och befintliga industriella satsningar ska kunna förverkligas måste tillgång till mark, energi, arbetskraft och verksamhetslokaler säkras, likväl som en fungerande bostadsförsörjning. Vi kommer därför fortsätta planera för ny industrimark och ytterligare bostäder.

Vi ska se till att Umeå kommun på allvar samordnar och erbjuder möjligheter till expansion och nyetableringar av grön industri, likväl som att samordna offentliga och privata behov och satsningar. För att stötta omställningen kommer vi fortsätta fokusera på att erbjuda ett brett utbud av våra

yrkesutbildningar, såväl för vuxna som gymnasieelever, i tät samverkan med branschen.

I takt med att nya satsningar görs ska vi säkerställa att det sker hållbart och med schyssta villkor. Umeå kommun ska påverka genom krav som ställs vid till exempel markanvisningar och upphandlingar för att säkra goda arbetsvillkor, social hänsyn och klimatnytta. Vi ska också arbeta för att krav på personalövertagande ställs vid kollektivtrafikupphandlingar.

Förslag för ett hållbart Umeå:

- Stärk kommunens insatser för att bidra till att uppnå Parisavtalets mål
- Skapa bra förutsättningar för mer kunskapsdriven grön industri i Umeå
- Planera för blandat byggande med såväl flerbostadshus som småhus
- Öka andelen färdigplanerad mark för bostäder så att de som vill bygga kan bygga
- Fortsätt satsningen på jämställd stadsplanering
- Öka andelen klimatsmart byggande
- Bygg ut kollektivtrafiken i hela kommunen
- Bygg fler separata cykelbanor
- Utveckla gång- och cykelstråken och arbeta med framkomligheten året runt
- Utveckla och stötta fler delnings- och lånetjänster
- Särskilt värna tätortsnära gröna och naturområden

Umeå växer tryggt och säkert

Social trygghet är en grundläggande förutsättning för att bygga ett välfärds-samhälle där människor är fria och utifrån sin fulla potential är delaktiga i samhällsbygget. Att bekämpa och förebygga kriminalitet är en självklarhet. Trygghet innebär dock mer än så.

Det handlar också om anställnings-skydd, arbetsmiljö, ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och sjukdom och en god välfärd från barndom till ålderdom. Roten till klasskillnader och otrygghet ska hela tiden bekämpas.

Det kräver även en helhetssyn kring samhällsbygget som handlar om hur och var vi bygger, skolans arbete, föreningslivet, mötesplatser och hur vi gemensamt stärker upp det förebyggande arbetet.

Detta är dock inget som sker av sig själv. Det kräver politiska prioriteringar.

Umeå är en kommun som lyckats där många andra stött på problem genom att fortsätta växa utan stor segregation och uppkomst av utsatta områden. Vi socialdemokrater vill att kommunen ska fortsätta växa och utvecklas långsiktigt hållbart.

Tillsammans med polisen har Socialdemokraterna i kommunen tagit initiativ till att intensifiera arbetet kring den organiserade brottsligheten och dess inkomstkällor och det har skett ett effektivt arbete mot prostitution, människohandel och narkotika.

För att motverka storstadsproblem med segregation, otrygghet och kriminalitet krävs fortsatt gott samarbete mellan kommun, region, polis, näringsliv, medborgare och föreningar.

Vi vill under den kommande mandatperioden kraftigt bygga ut det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Detta för att stötta barn och ungdomar till ett gott liv och stärka den sociala tryggheten.

Trygghet i det offentliga rummet

Umeå är en öppen stad och kommun och alla områden ska kännas trygga. Det offentliga rummet tillhör oss alla. Likväl känner sig många, särskilt kvinnor, otrygga när de vistas utomhus på kvällstid. Ingen ska känna rädsla eller otrygghet när de rör sig ute. Arbetet med en jämställd planering av kommunens utveckling måste fortsätta. Det handlar även om ett starkt förebyggande arbete mot kriminalitet och skadliga maskulinitetsnormer riktat till pojkar, killar och män. Här har fritidssektorn, föreningslivet, skolan och alla umebor en viktig del i det arbetet.

Samarbete med polisen kring de områden som upplevs som otrygga är viktigt och självklart.

Kriminalitet och brottslighet hör inte hemma i Umeå, och polisen ska ha de resurser och insatser som de efterfrågar från kommunen. Utöver detta ska kommunen göra det den kan bäst,

så som insatser kring belysning och utformning av gemensamma ytor och vägar och förebyggande insatser i skola och fritidsliv - något som även polisen efterfrågar.

Krafttag mot våldet

Redan rädslan att utsättas för våld begränsar människors frihet. För att Umeå ska vara tryggt måste våldet mötas med samlad kraft och våldets offer få skydd, stöd och hjälp. Alla människor ska kunna leva ett liv fritt från våld.

Våld i nära relationer sker oftast i hemmet, allt för ofta med barn som vittnen och offer.

Hemmet ska vara en trygghet. När våldet berövar kvinnor och barn den tryggheten måste möjligheten till annat boende och annat stöd finnas. När barn blir utsatta för eller tvingas bevittna

misshandel måste samhällets stöd vara orubbligt.

Dessa destruktiva mönster kan ta sin början redan i ung ålder och då ta sig uttryck på andra platser, så som skola och digitalt, vilket skapar otrygghet och bidrar till psykisk ohälsa.

Att alla instanser i samhället är medvetna om, upptäcker, samverkar och stödjer de som utsätts för våld är därför av yttersta vikt genom hela livet.

Oftast är det män som utövar våld mot såväl andra män som mot kvinnor. Mäns våld mot kvinnor kan handla om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, prostitution och människohandel.

Polisens insatser är avgörande för att de som begår brott ska lagföras. Det behövs samverkan mellan polis, kommun och region för att de som utsätts för våldet ska få hjälp och stöd.

Våldsutövande män ska ha möjlighet till stöd och behandling som syftar till att våldet ska upphöra. Socialtjänsten ska erbjuda ett stöd av hög kvalitet till både våldsutsatta och våldsutövare.

Ett förebyggande arbete mot våld är nödvändigt. Ett exempel är det projekt som AB Bostaden och föreningen Huskurage genomför och som med fördel kan spridas till andra fastighetsägare.

Umeås kvinno- och tjejjour gör stora insatser för att mildra konsekvenserna av mäns våld. Stadsmissionen erbjuder också stöd och hjälp. Kommunens samarbete med dem behöver fortsätta.

Arbete ger trygghet

Att ha ett arbete ger både ett socialt sammanhang, ekonomisk självständighet och en möjlighet att bidra till vårt gemensamma samhälle.

Vi socialdemokrater ser att grunden till människors trygghet och ett självständigt liv är ett eget jobb och en inkomst som man kan leva på. Därför måste vägen till ett jobb kortas, och det stöd som behövs för att varje individ ska kunna försörja sig själv stärkas.

I och med den gröna industrialiseringsvägen i norra Sverige ökar konkurrensen om kompetenser och människor i arbete, vilket blir en utmaning för både de nya och befintliga företagen, men också för offentlig sektor.

Behovet av kompetenser ställer krav på ordinarie utbildningssystemet via gymnasium, vuxenutbildning och universiteten. Men vi måste också bättre nyttja vägar in på arbetsmarknaden via

samverkan med de statliga myndigheterna och näringslivet i kommunen. Inte minst ska vi fortsätta göra det möjligt för fler att flytta till Umeå, och göra vägen till ett schysst jobb så snabb som möjligt.

En trygg och attraktiv arbetsgivare

När kommunen växer ökar också behovet av de tjänster kommunen ska tillhandahålla och därmed växer också behovet av personal och kompetenser inom olika områden.

Under de kommande åren kommer kommunen att möta stora utmaningar vad gäller kompetensförsörjning beroende av bland annat befolkningsökning och ålderssammansättning.

Trots att fler kommer ut på arbetsmarknaden ökar antalet jobb i ännu högre takt och arbetslösheten i Västerbotten är i dag en av de lägsta i hela landet. Även andra sektorer av arbetsmarknaden ser problem med kompetensförsörjningen. En central uppgift blir därför att ha en personalpolitik som gör kommunen till en attraktiv arbetsgivare.

Kommunen ska erbjuda bra arbetsvillkor och vara ett föredöme när det gäller facklig samverkan, arbetsvillkor och arbetsmiljö. Sedan tidigare pågår satsningen med att erbjuda rätt till heltid inom kommunen samt att tillsvidareanställningar ska vara norm.

Det ska krävas saklig motivering för att en anställning ska vara på viss tid

och den som har haft flera visstidsanställningar efter varandra ska ha rätt till tillsvidareanställning efter sammanlagt ett års anställningstid. Interna personalpooler ska alltid prioriteras framför nyttjande av bemanningsföretag.

På Socialdemokraternas initiativ är en översyn av skillnader mellan yrkesgrupper ifråga om tillgången på arbetskläder, tekniska hjälpmedel och inflytande över sin arbetstid påbörjad. Avsikten är att dessa villkor ska utjämnas, inte minst för att det är en fråga om jämställdhet.

Arbetet med att säkerställa att kommunalt anställd personal har tillgång till arbetskläder har påbörjats. Bra och trygga arbetsvillkor är avgörande för att vi ska kunna bemanna kommunens verksamheter i framtiden.

En bra arbetsplats har välutbildade och kompetenta medarbetare. Vi måste dels göra själva arbetet attraktivt, men vi måste också göra utbildningarna attraktiva. Därför kommer vi att driva på för att kommunen skall erbjuda gymnasieelever som läser yrkesprogram s.k. lärlingsavtal likt de som finns inom privata näringslivet, där elever får betalt för de praktiktimmarna de utför redan under utbildningen.

På detta sätt kommer attraktiviteten för i första hand barnskötarutbildningen och undersköterskeutbildningen att öka.

En meningsfull fritid ger trygghet

Umeå tillhör den region i hela EU som kännetecknas av högst tillit mellan människor. En bidragande orsak är att Umeå har en stark ideell sektor, ett rikt

kultur- och föreningsliv och en aktiv folkrörelse- och folkbildningstradition. Det är medvetna socialdemokratiska prioriteringar över tid som har bidragit till detta och gett en stark sammanhållning som ska värnas och stärkas. Det bidrar till en levande boendemiljö, ger en meningsfull fritid, främjar integration och skapar möten över generations- och klassgränser.

På umebornas fritid ska det finnas möjlighet till idrott, rörelse, skapande och olika kulturyttringar. Det ger mening och glädje till den tid som spenderas utanför jobb och skola. Det bidrar också till fysisk och psykisk hälsa och motverkar segregation och ensamhet.

En aktiv fritid är även en del av ett främjande arbete så väl som en insats för förebyggande och trygghetsskapande arbete för barn och unga, det ger en demokratisk och social fostran och är en viktig del för att stärka gemenskap och delaktighet.

Umeås rika kultur-, idrotts- och föreningsliv som byggs underifrån av medborgarna är en av anledningarna till att så många trivs i vår kommun och att fler vill flytta hit.

Vi socialdemokrater vill göra kulturens olika uttrycksformer tillgängliga för alla invånare i kommunen och stimulera till eget skapande och mer kulturell delaktighet. Att redan i tidig ålder få ta del av kultur och läsande är avgörande för framtida kulturvanor, där ojämlikheten idag är stor mellan olika grupper i samhället.

Som mötesplatser för lärande, läsande och kultur har biblioteken en central roll i samhällsbygget. Därför värnar vi socialdemokrater om närbiblioteken och bokbussen och vill utveckla och stärka dessa.

Men även andra samlingsplatser och icke-kommersiella mötesplatser behöver stärkas, så väl som idrottsplatser och fritidsgårdar för att bidra till ett aktivt och tillgängligt föreningsliv, en meningsfull fritid och trygghet i närområdet. Därför ska vi fortsätta stötta initiativ som Fritidsbanken som gör det möjligt för fler att prova på olika aktiviteter.

Umeå ska vara ett föredöme för barn- och ungdomsidrott, motionsidrott och elitidrott, för såväl arrangörer som utövare. I idrottsstaden Umeå ska det finnas goda möjligheter att kombinera idrott och utbildning, som gymnasieelev såväl som deltagare i högre utbildning.

För att möjliggöra en aktiv fritid för alla invånare spelar tillgången till spontanidrottsplatser i närområdet en stor roll. Även friluftslivet spelar stor roll och det ska vi fortsätta att göra mer tillgängligt.

Vi socialdemokrater vill säkerställa tillgången till dessa i hela kommunen samt att arbeta med rörelseglädje och rörelserikedom i det offentliga rummet för att stimulera framför allt barn och unga till mer aktivitet och rörelse.

Förslag för ett Umeå som växer tryggt och säkert:

- ❑ Stärk samverkan mellan kommun och polis för att motverka våld och kriminalitet
- ❑ Kraftig utbyggnad av förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga
- ❑ Säkerställ att det finns stöd och skydd till den som utsatts för eller bevittnat våld i nära relationer
- ❑ Anställ fler socialarbetare som arbetar förebyggande med barn och ungdomar
- ❑ Fortsatt stöd för ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv
- ❑ Värna folkbildningen
- ❑ Kraftfulla insatser och stöd för att aktivt motverka segregation
- ❑ Utveckla och komplettera med fler mötesplatser i stads- och kommundelar
- ❑ Bra och mer jämställda arbetsvillkor för kommunens anställda
- ❑ Erbjud lärlingsavtal för barnskötare och undersköterskor under gymnasieutbildningen

Hållbar och jämlik välfärd

Välfärden en förutsättning för social hållbarhet

De kommande åren ställs höga krav på utbyggnad av välfärden för att Umeå ska växa socialt hållbart.

Det behövs fler förskolor, skolor, LSS-boenden och äldreboenden. Andra investeringar som digitalisering och att erbjuda personal bra arbetsredskap och arbetsvillkor är nödvändiga.

Det behövs fler anställda i förskolan, fler lärare, fler i hemtjänsten och mer personal i äldre- och funktionshinderomsorgen och i andra yrken.

Gemensamt finansierade välfärdstjänster motverkar sociala klyftor och jämnar ut klasskillnader. Barn och unga kan erbjudas förskola och skolgång oavsett föräldrarnas förutsättningar, äldreomsorgen gör inte skillnad utifrån betalningsförmåga och LSS-boende erbjuds utifrån behov, inte den egna ekonomin.

Även med väl utbyggda skyddsnät kan människor hamna i ekonomiska bekymmer där försörjningsstödet behövs som sista skydd med ett stöd som inte bara är ekonomiskt utan också inriktat mot att stärka möjligheten att komma i arbete och ha en egen försörjning och ett självständigt liv.

Social hållbarhet förutsätter också ett målmedvetet och förebyggande

socialt arbete för att motverka social oro. Allt detta går före skattesänkningar.

Välfärd går före

Vi socialdemokrater har prioriterat välfärden framför skattesänkningar och vi lovar att fortsätta göra det. Vi behöver en välfärd som går att lita på i hela kommunen.

När välfärden finns till för alla kan vi skapa ett mer sammanhållet och jämlikt samhälle – en hållbar kommun.

Utbildning och omsorg ska finnas tillgängligt i hela kommunen. Gemensamma resurser avsedda för utbildning och omsorg ska gå till det. Fördelning ska ske efter behov.

Välfärden ska inte vara en marknad där de som har råd kan köpa sig en plats först i kön.

För att trygga fördelning efter behov behövs en demokratisk styrning och kontroll. Vi prioriterar därför drift i offentlig regi och egna lokaler och kommer inte tillämpa fri etablering.

Idag ger inte reglerna fullt ut möjlighet till denna styrning eller kontroll. Privata aktörer tillåts organisera och begränsa sina åtaganden till det för dem mest fördelaktiga. På skolområdet blir reglerna närmast absurda. Vi

kommer därför fortsätta att driva på för nödvändiga regeländringar.

När välfärdstjänster privatiserats visar erfarenheten att risken för oseriösa aktörer ökar. Vi ska hålla avarter som fusk och rent kriminellt utnyttjande av välfärdssystemen borta från Umeå.

Välfärds kriminalitet ska förhindras liksom fusk och felaktigt utnyttjande av välfärden för att inte tilltron till välfärden ska undergrävas. Förloras tilltron till välfärdssystemen drabbas i förlängningen den som utifrån sina behov bäst behöver välfärden.

Rätten till trygg uppväxt

Ojämlighet grundläggs redan under barndomen. Förutsättningarna under barndomen bestäms i hög grad av

föräldrarnas eller andra nära vuxnas livsvillkor och möjligheter.

Barnfattigdom existerar inte utan fattigdom i hela familjen, och insatser måste därför göras både för barnets bästa och för att stärka hela familjen.

Vi socialdemokrater ska intensifiera vårt arbete för föräldrarnas möjligheter till egen försörjning, hjälp och stöd. Barnfattigdom kan vi aldrig acceptera.

Vår gemensamma välfärd är ett skyddsnet och utjämnare för att alla barn ska få trygga uppväxtvillkor. Det handlar inte bara om en ekonomisk utjämning, eller ytterst att skydda mot skada och våld, utan även om att jämna ut villkoren och de förutsättningar barn har. Därför ligger fokus på skolans kompensatoriska uppdrag för

en likvärdig och jämlik skolgång, på närheten och möjligheten till fritidsaktiviteter, på tidiga läsfrämjande insatser och på att medvetet arbeta för att barn på sina egna villkor ska vara delaktiga i samhället.

Signaler om missförhållanden ska alltid tas på allvar. En särskild form av utsatthet handlar om hederstrukturer och förtryck, som behöver mötas med rätt kompetens. Vi behöver även fortsätta stärka arbetet för att motverka psykisk ohälsa bland barn- och ungdomar och säkerställa att det finns stöd när det behövs.

Äldreomsorg

Alla ska kunna åldras i trygghet, värdighet och självbestämmande. Vi lever allt längre vilket innebär att de som är äldre idag har som grupp bättre hälsa och möjlighet att vara aktiva och delaktiga i samhället. Vi vill därför att kommunen fortsätter med arrangemang och stöd till aktiviteter för äldre för att öka såväl det fysiska som det psykosociala välbefinnandet. Viktiga samtalspartners i sammanhanget är pensionärsorganisationerna.

Tillgången till hemtjänst, vård och omsorg ska utvecklas i hela kommunen. Boenden behöver byggas. Satsningar på kompetensutveckling ska fortsätta, bland annat med utbildning som stärker möjligheten att hjälpa, stötta och vårda äldre med funktionsnedsättningar och äldre med demens.

För att möta önskemål och behov

och kunna anpassa vård och omsorg är kompetens samt breda språkkunskaper viktigt. Tillräckliga kunskaper i "vårdsvenska" är en viktig säkerhetsfråga. Umeå kommuns åtagande som förvaltningsområde för minoriteter ställer krav, liksom det faktum att äldre umebor kommer från skiftande språkmiljöer.

För att möta ökade vårdbehov och också förbättra arbetssituationen för personalen ska vi under kommande period fortsätta att öka grundbemanningen. Helt avgörande är att kunna rekrytera de kompetenser som behövs.

De flesta personer som får vård och omsorg i hemmet är 65 år och äldre och har ofta komplexa vårdbehov. Kommunen ska i samarbete med regionen utveckla personcentrerat arbetssätt för att skapa förutsättningar för en säker vård och möjlighet till tryggt och självständigt liv hemma.

Tillgänglighet

Alla ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor oavsett funktionsvariationer.

De funktionshinder som finns i vår vardag ska successivt åtgärdas, genom smart samhällsplanering, genomtänkta ny- och ombyggnationer och med hög kompetens hos de som planerar, beställer och genomför förändringar i vår vardagliga miljö.

Kommunens egna verksamheter ska så långt möjligt också till form och innehåll anpassas, och även uppmuntra civilsamhället till det.

Funktionsrätt och i dess medlemsorganisationer är viktiga samtalspartners i sammanhanget.

Digitalisering

Digitalisering kan bidra till ökad tillgänglighet för den enskilde. Vård- och omsorgspersonal ska ge mänskligt stöd och närvaro, välfärdsteknologi ska vara ett komplement och en möjlighet att leva ett självständigt liv.

I takt med digitalisering behöver driftsäkerhet och alternativ tryggas. Införande och utformning behöver ta hänsyn till att alla inte självklart behärskar digitaliseringen.

I takt med den tekniska utvecklingen kan maskiner, robotar och datorer klara fler uppgifter som annars människor utför vilket öppnar nya möjligheter till nya arbetssätt för att klara såväl kompetensförsörjning som ekonomiska utmaningar. Digitala möten minskar behovet av resor, vilket gynnar klimatet.

Kompetensutveckling, introduktion och vägledning kan i större utsträckning bli digitala. Med publicering på webben ökar tillgängligheten och flexibiliteten då informationen finns tillgänglig på tider som passar individen.

Med digital tillsyn, digitala medicingivare med mera kan också tryggheten

för den enskilde öka. Även ansökningsprocesser kan helt eller delvis automatiseras, vilket kan möjliggöra för personal att lägga tid på mänskliga möten.

Jämlik utbildning och livslångt lärande

Kunskap och utbildning är nycklar till människors utveckling, frigörelse och möjlighet att fullt ut delta i samhällslivet. Lika rätt till kunskap och utbildning är en fråga om demokrati och jämlikhet. Stora skillnader i utbildning skapar klyftor.

Vi är övertygade om att bildning har ett egenvärde för varje människa. Att förstå sin omvärld och hur den fungerar är en grundläggande drivkraft hos människan.

Vi vill se ett livslångt lärande med tillgång till bra utbildning genom hela livet, från förskola till yrkesutbildning, högre utbildning och folkbildning, med goda möjligheter till kompetensutveckling, att utbilda sig vidare eller för att skifta bana i livet.

En jämlik och likvärdig skola där skolsegregation motverkas är en skola där elevens bakgrund inte sätter hinder och kräver långsiktiga och uthålliga investeringar i förskola och skola. Det förutsätter också en skola som kan fördela resurser efter elevernas behov av stöd, är öppen för alla och bekostas gemensamt.

Att skola och förskola finns tillgänglig på rimligt avstånd från hemmet i hela kommunen är viktigt, framför allt i

yngre åldrar, och vi gör därför stora ansträngningar för att kunna fortsätta driva och utveckla en stor del av våra byaskolor.

Fullgjord gymnasieutbildning är avgörande för möjligheterna att gå vidare till jobb eller högre studier. Det är centralt för en god och jämlik start i vuxenlivet och för att kunna få ett jobb eller studera vidare. Även yrkesprogram ska ge högskolebehörighet.

Vuxenutbildningen behövs för att erbjuda människor fler chanser i livet, oavsett om det är för att det är för att skifta bana mitt i livet eller om du flyttat hit från ett annat land. Den ger möjligheter för den som vill skifta bana i livet eller komplettera sin utbildning och sina kunskaper.

Socialdemokratin vill skapa ett verkligt kunskapssamhälle, byggt på bildning och utbildning, öppet och tillgängligt för alla på lika villkor.

För det krävs en politik som binder samman en bra skola och ett livslångt lärande med strävan att göra alla delaktiga i samhället. I en sådan strävan ingår naturligt folkbildningen med bland annat studieförbund och folkhögskolor och stödet till dessa.

Vi ska verka för en jämlik skolgång för alla barn och elever i Umeå kommun. Då krävs det att vi säkerställer en kvalitativ utbildning där varken oseriösa, odemokratiska aktörer eller skolkoncerner med vinstintresse kommer före en trygg och långsiktig skolgång.

Eleverna har rätt till alla de resurser som avsatts för deras utbildning och elever med behov av stödinsatser ska få detta utifrån behov.

Mer än ämneskompetens

Basfärdigheter och ämneskunskaper är självklara uppgifter för skolan. Barn och elever behöver dock mer än så. För sin egen utveckling och för att kunna delta i samhällslivet behöver eleverna också vara aktiva i sitt eget lärande och utveckla olika färdigheter och förmågor som stärker förmågan att lära och lära nytt.

Det är viktigt att skolan i alla delar, från förskola och fritidshem till vuxenutbildning, ger alla elever möjlighet att utveckla sådant som självförtroende, förmåga till samarbete och samspel med andra. Att analysera, värdera och kritiskt granska information rustar eleverna till att kunna vara aktiva och demokratiska samhällsmedborgare.

Det handlar också om värderingar och förhållningssätt i skoldagen där respekt för varandra och strävan till jämställdhet har en given plats.

För varje elev och hens studieresultat är också hälsa, trygghet och trivsel viktigt. Det förutsätter aktivt arbete för en

skolmiljö fri från mobbing, rasism och sexism. En väl fungerande elevhälsa är nödvändig. Förebyggande arbete nära elever och familjer, i samverkan med socialtjänst och region, gagnar både individer och samhälle.

Förslag för en hållbar och jämlik välfärd:

- Behov ska styra offentligt finansierad verksamhet
- Det demokratiska inflytandet över välfärden ska stärkas
- Öka grundbemanningen i äldreomsorgen
- Satsa på kompetensutveckling för kommunens anställda
- Utveckla personcentrerad vård i samverkan mellan kommun och region
- Utveckla elevhälsan, för att stärka ungas psykiska hälsa
- Gör en kraftig utbyggnad av förskolor och skolor
- Anställ fler inom skolan
- Säkerställ att barn och unga via skolan får komma i kontakt med olika kulturuttryck, professionella utövare och själva pröva eget utövande
- Bekämpa barnfattigdom

Telefon: 090 - 15 65 95
Hemsida: www.umesosse.se
e-post: expen@umesosse.se